

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelseskrift

til

den offentlige Examen

i

Rolding lærde Skole

i Juli 1853.

Kjøbenhavn.

Trykt hos J. D. Dviest.

Indbydelseskrist

til

de offentlige Examina

i

Rolding lærde Skole

i Juli 1853.

1. De vocibus et locis quibusdam scriptorum Latinorum in lexicis plerisque non satis recte explicatis. Part. III^{ta}. Scr. C. F. Ingerslev.
 2. Skolefæstretninger af Rector Profesør Ingerslev.
-
-

Kjøbenhavn.

Trykt hos J. D. Qvist, Bog- og Bodestrykker,

Badstuestræde 124.

I.

**De vocibus et locis quibusdam scriptorum Latinorum
in lexicis plerisque non satis recte explicatis.**

Part. III.

Scipsit

C. F. Ingerslev,
Mag. Art.

Evanescere. Dicunt in lexicis, hoc verbum, ubi improprie adhibetur, significare *perire, leviolem fieri, vim et vigorem perdere*; et in his subsistunt. Non convenit huic interpretationi locus Livii 2. 48. 3, ubi queruntur patres, "*nimia gloria luxuriare et evanescere vividum quondam illud Kæsonis ingenium*"; etenim "luxuriant" ea quæ nimium virium et vigoris habent, non quæ id, quod antea habuerunt, perdunt. Imo est *vanum fieri, vana ambitione duci, blive forføngelig og vindig (eitel und windig werden)*.

Hesternus. Quum *heri, hesternus* etc. dicitur, ab hodierno, ut constat, die computatio fit, et significatur dies eum antecedens, quo quis ita loquitur aut scribit. Non autem, quantum vidi, observatum est in lexicis, adjectivum *hesternus* etiam ita adhiberi, ut ab alio tempore ratio ducatur, et significetur dies eum antecedens, quo aliud quiddam factum sit, = prior, præcedens (*forrig, foregaaende, vorig, vorhergehend*), ut ad tempus præteritum respiciatur. Ita Livius 1. 51. 7 loquitur: "*suspectam fecit rem et ingenium Turni ferox et oratio hesterna* = pridie habita. Liv. 2. 51. 7 "*postero die luce orta, non-nihil et hesterna felicitate pugnæ ferox*" etc. = prioris diei fel., successu quo pridie pugnatum erat. Liv. 27. 14. 2: "*pugnatum utrimque aliquanto, quam pridie, acrius est; Poenis ad obtinendum hesternum decus annitentibus, Romanis*" etc. (*hest. d.* = gloriam pridie partam). Apud poetas idem sæpius factum (Ovid. A. A. 3. 154;

Virg. Æn. 8. 542. Haud dubie etiam adverb. heri eodem modo usurpatur, sed eius rei exempla non inveni. Simile est, quod cras interdum de omni tempore futuro dicitur (Hor. Od. 1. 9. 13 "*quid sit futurum cras, fuge quærere*").

Inopinatus. Quum hæc vox alias sensu passivo dicatur, a Livio interdum active = *inopinans* usurpata est. 21. 52. 10 ita scribit: "*Sparsos et isiomponctos, ad hoc graves præda plerosque quum inopinatos invasisset*", et 34. 13. 3: *nocte ferme proficiscebantur, ut et quam longissime a castris procederent et inopinatos opprimerent.* Utroque loco omnes fere codices ita habent et ita editur: lexicorum scriptores hi duo loci (utrum plures sint, nescio) fugisse videntur.

Levis. Falso dicitur in lexicis plerisque hoc adjectivum idem significare posse quod *facilis*. Nam Liv. 5, 23 pro *levissimum* nunc ex optimis codicibus scribitur *lenissimum*; quod Horatius Od. 2. 4. 11 dixit "*Pergama fessis Græcis leviora tolli*", manifeste dictum est ob imaginem verbo *tollere* (*ophæve, borttage*) indicatam, ut hoc dixerit poeta, Trojam ob Hectorem ademptam jam levius onus (minus gravem) esse Græcis eam tollentibus, elevantibus, abolentibus; "*cibus levior*" apud Celsum 1. 18 non est cibus facilius ad concoquendum, sed stomachum minus gravans (*som ligger lettere i Maven, den Magen weniger beschwerend*), item Hor. Od. 1. 31. 15 "*leves malvæ*"; denique Quintilianus 5. 6. 3 quum de iurejurando loquens hæc dicit: "*eum, qui nullo deferente jurare sit paratus — quam id, quod affert, leve ac facile credat, ostendere*", "*leve*" manifeste sensu vulgari dicit = *non magni ponderis, parvi momenti*, per *facile* significavit, sine difficultate a tali homine impetrari posse, ut juret. Eodem modo quum dicitur *leviter ferre* aliquid, voc. *leviter* propriam significationem retinet nec est i. q. *facile*.

Naufragium. In omnibus, quæ quidem inspexi, lexicis, hoc verbum a Lucretio 2. 552 ita adhibitum dicitur, ut significet *tempestatem* (*Storm, Sturm*). Sed nulla est necessitas illo loco a vulgari interpretatione huius nominis (*“mange og store Skibbrud”*) discedendi. Quum Lucretius

*Sed quasi, naufragiis magnis multisque coortis,
Disjectare solet magnum mare transtra, cavernas,
Antemnas, proram, malos, tonsasque, natanteis,
Per terrarum omneis oras fluitantia aplustra
Ut videantur etc.*

dixit, vel verba *“per terrarum omneis oras”* ostendunt, poetam illam multitudinis notionem (*“multis”*) non ad tempestates retulisse (id quod omnino per se minus aptum erat, quoniam plures uno tempore tempestates esse non possunt), sed ad naves locaque in quibus illæ naufragio perirent; sensus est igitur: *“navibus magnis multisque in multis locis naufragio funditus pereuntibus”* (*“wenn viele und grosse Schiffbrüche entstanden sind”*).

Nefas. Dicunt hoc verbum uno loco *) ita adhibitum esse, ut significet *“id quod fieri non possit”*: ita enim interpretanda esse verba Horatii Od. 1. 24. 20 *Levius fit patientia, Quicquid corrigere est nefas*. Poeta autem non hoc tantummodo dixit, hominem non posse fata corrigere, sed ne debere quidem, quippe fas non esse, ea ex animi nostri sententia mutare velle, quæ deorum voluntate nobis accidant; *“corrigimus”* enim ea, quæ

*) Olim duobus locis Ciceronis quoque ad illam vim huic verbo vindicandam usi sunt nonnulli. Verum Verr. II. 4. 34. 75 Segestani non negant fieri posse, ut Dianam illam Verri tradant, sed dicunt, sibi non licere illud facere, piaculum se commissuros, si simulacrum illud homini impudentissimo tradant; et Off. 2. 7. 33 Panætius *potuit* certe dicere, utilia interdum cum honestis pugnare, sed ei non licuit hoc dicere, in se auctoremque disciplinæ suæ peccaret, si hoc diceret.

prava et vitiosa sunt, inestque huic verbo reprehensionis et castigationis notio. Itaque recte h. l. in scholiis nefas explicatur ἀθέμιστον, non recte autem adjicitur ἀδύνατον, quasi hoc idem significet. Cfr. Sophocl. frag. 521 Dind.: ἀλγεινά, Πρόκνη, δῆλον' ἀλλ' ὅμως χρεών Τὰ θεῖα θνητοὺς ὄντας εὐπετῶς φέρειν.

Obsidio. Si ab editore Germanico lexicī Forcelliniani discedas, non animadvertisse videntur scriptores lexicorum singularem huius vocis apud Cornelium Nepotem (fortasse etiam apud alios, sed exempla tantummodo ex illo afferuntur) usum, quo “non περιβάθρῳσιν significat sed occupationem, coercendi quoddam genus, non expugnandi causa circumjectis militibus sed in ipso loco occupato positus, institutum” (*Besætning ved militær Magt, das Besetzthalten durch Truppen*). Pelop. 3. 3 *patriam obsidione liberavit* = liberam reddidit, quum antea præsidio Lacedæmoniorum arcem tenente illis servire cogereetur. Pertinet hic usus substantivi ad similem usum verbi *obsidere*, quum dicitur pro *tenere, occupare* (“obsidere Italiam præsiidiis”, “palus obsessa salictis” et quæ sunt similia).

Officio. Si apud Lucretium 5. 887 vera est scriptura *officit* (Lachmannus Marullum secutus scripsit *occipit*, ut olim vulgo edebatur), equidem hoc ita explicandum putaverim, ut sit = *accedit et munus suum explet, munere suo fungitur*, quod munus quale sit, sequentia verba indicant. Si hæc vera sunt, in verbo illo ita adhibito latet vis substantivi quod est *officium*.

Partitio. Non satis accurate vertunt tantummodo *Inddeling, Eintheilung, Abtheilung*; est etiam i. q. distributio, *Uddeling, Vertheilung*, ut quum dicitur “p. ærarii” (Cic. *Sest.* 24. 54), “p. prædæ” (Cic. *Off.* 2. 11. 40).

Opportunus. Dicunt, hoc adjectivum sæpe esse i. q. *expositus, obnoxius, objectus*, redduntque *udsat, ausgesetzt, preisgegeben*. Non negamus, in multis locis

commode ita reddi posse; negamus, ita totam vim huius adjectivi exprimi. Illis enim adjectivis tantum hoc significatur, fieri posse, ut malum, cui res vel homo expositus dicitur, ei accidat, quum *opportunus* præterea significet, aptam et accommodatam esse rem ad vim sive calamitatem illam recipiendam: habet igitur *opportunus* ubique notionem commoditatis et occasionis oblatae. Ita "*injuriam opportunus*" (ætas puerilis Liv. 2, 13; civis Romanus Liv. 28. 19) est is, cui non solum injuria facile fieri potest, sed cuius natura aut condicio talis est, ut commodam injuriæ inferendæ occasionem præbeat; "*loca opportuna*" Liv. 34, 25 sunt "*loca hosti aggredienti commoda*", quæ natura sua facilem aditum habent, quemadmodum Liv. 27. 28 dicitur *oppidanos per muros urbisque opportuna loca in stationibus disponunt*, et Liv. 30. 12 *præsidio circa portas opportunaque moenium dimisso*: significantur non tantum loca, in quæ impetus fieri possit, sed loca hostibus adorientibus commoda, præ ceteris apta per quæ hostes urbem adoriri possint. Item Livius 7. 23 quum *Romanos perculsos pavore rata, simul opportuniores, quod intentum maxime operi essent*, dixit, "*aptiores in quos impetus fieret*" intellexit; Liv. 6. 24 *Romanus cedentem hostem effuse sequendo in iniquum locum pertractus, opportunus huic eruptioni fuit* est i. q. commodam occasionem præbuit eruptionis faciendæ, quam fieri voluerunt Volsci". Idem in reliquis locis tenendum.

Proximus — secundus (proxime — secundum). In differentia horum verborum constituenda viri docti a recta via eo aberrasse mihi videntur, quod eam magnitudine intervalli, quod inter duo interesse significatur, definiendam esse putaverunt: scilicet "*proximum* dici quod vel magno intervallo a re aliqua distet, modo ne quid aliud propius eam sit, *secundum* autem quod sine intervallo, ordine et quasi in serie quadam alterum excipiat". Ita

Heusinger ad Cic. Off. 2. 3. 11 rem exponit, eumque sequuntur plerique *); auctorem huius sententiæ habere videntur Nonium, cuius verba (p. 524 Merc.) hæc sunt: *Proximum dicebant veteres non solum adhærens et adjunctum, verum etiam longe remotum, si tamen inter duo discreta nihil medium exstitisset*; laudat ad hæc locum Virgilio *Æn.* 5. 320. Volunt itaque, *secundum* esse plus quam *proximum*. Verum rursus alii (Beier ad Cic. Off. l. c.) contrarium probari posse putant nominatim ex loco Quintiliani 10. 1. 53, de quo mox dicitur. Si locos scriptorum antiquorum diligentius inspexeris, multos reperies, ubi *secundus* de rebus satis longo intervallo ab altera separata dictum est, alios**), ubi *proximus* et *secundus* ita adhibentur, ut appareat, scriptores ea utique non magnitudine intervalli indicati differre voluisse. Neque huic interpretationi convenit usus verbi *proximus* de tempore recentissimo, proxime elapso. Ita autem hæc duo verba differre arbitror, ut *proximus* etc. rem aliquam ex omnibus minimo intervallo ab altera sejunctam esse, *secundus* autem, notionem ordinis et seriei afferens, indicet, rem ad idem genus eundemque ordinem pertinere, quo altera pertineat: quum res *proxima* ab alia esse dicitur, hoc tantum significari puto, nullam aliam ea coniunctiorem esse alteri rei; quum *secunda* dicitur, eiusdem generis et ordinis, atque

*) Ramshorn *Synonymik* 2, p. 483: *Secundus der zweite, der auf den ersten folgt, der Zahl und dem Range nach. Proximus der nächste, von einem Ziele durch den kleinsten Zwischenraum unter den übrigen ihm nahen Gegenständen getrennt.*

***) Eius generis est locus Ciceronis *Fin.* 3. 16. 52: *quorum ordo proxime accedit, ut secundus sit, ad regium principatum*; quum enim quod secundus est inde sequi dicatur, quod proxime accedit, certe *secundus* non per se maius quiddam quam *proxime* significare potest.

res altera, dici mihi videtur. Itaque maius aliquod certe plerumque significatur verbo *secundus*; sed alia ratione atque voluerunt illi. Consideremus locos aliquot. Primum hac sola ratione commode explicari posse mihi videtur locus notissimus Horatii Od. 1. 12. 17 sqq., ubi de Jove hæc canit poeta:

*Unde nil maius generatur ipso,
Nec viget quidquam simile aut secundum:
Proximos illi tamen occupavit
Pallas honores.*

Satis languida efficitur sententia, si poeta hoc tantum dixisse putatur, nullum ex diis ita ad Jovem accedere, ut exiguo intervallo ab eo distet, Palladem autem tantum appropinquare, ut saltem nemo propius accederet. Imo hoc dicit poeta, Jovem tanto maiorem et graviorem esse ceteris diis, ut nullus eorum ei similis sit nec secundus ab eo numerari possit h. e. eiusdem ordinis putandus sit, ad quem ille pertineat (illos esse quasi inferioris cuiusdam generis); proxime tamen (propius quam ceteros) ad eum honore et maiestate accedere Palladem. Cic. Off. 3. 2. 11: *proxime autem et secundum deos homines hominibus maxime utiles esse possunt.* H. l. item maius aliquod verbo *secundum* adjicitur: facultate juvandi homines non solum proximum a diis locum obtinent, sed tantum prodesse possunt, ut hac quidem in re deos fere æquent, cum iis in eodem genere poni possint. Quintilianus inst. orat. 10. 1. 53 de Antimacho ita loquitur: *In Antimacho vis et gravitas et minime vulgare eloquendi genus habet laudem. Sed quamvis ei secundas fere Grammaticorum consensus deferat, et affectibus et jucunditate et dispositione et omnino arte deficitur, ut plane manifesto appareat, quanto sit aliud proximum esse, aliud secundum.* Ad quem locum *Buttmannus* in Add. hæc ascripsit: "*proximum esse nihil aliud est quam admodum prope accedere; contra*

secundum esse significat priorem esse tertio et reliquis". Vir doctus idem sensisse videtur quod ego, sed rem non satis nec sibi nec aliis explicavit. Hoc dicit auctor: "quamvis ei secundas deferant Grammatici, mihi aliter iudicandum videtur. Concedo, eum proxime (propius quam ceteros) accedere (ad Homerum), non autem ita, ut secundus ab eo numerari debeat i. e. ut in eodem genere atque hic ponendus sit; imo eos comparari et ita quodammodo coniungi nolo; ut appareat" etc. Ubi hæc verba non sibi opponuntur, scriptores sine magno discrimine hoc vel illo usi sunt; ut Quintil. 10. 1. 58; 62, 72, 74; nullus autem illorum locorum iis repugnat, quæ supra de diversa vi et natura verborum nostrorum exposuimus. Quintil. 10. 1. 86 quum dicit *Afer Domitius mihi interroganti, quem Homero crederet maxime accedere*, "*Secundus,*" inquit, "*est Virgilius, propior tamen priori quam tertio*", hoc intelligit, in ordine quem cogitatione instituit omnium poetarum epicorum, et Græcorum et Latinorum, Virgilium secundum locum obtinere, ita tamen *) ut ad Homerum is propius accedat quam ad ipsum qui deinde sequuntur. Cicero Brut. 47. 173 hæc scribit: "*Duobus igitur summis, Crasso et Antonio, L. Philippus proximus accedebat, sed longo intervallo proximus. Itaque eum, etsi nemo intercedebat, qui se illi anteferret, neque secundum tamen neque tertium dixerim. Nec enim in quadrigis eum secundum numeraverim aut tertium, qui vix e carceribus exierit, quum palmam jam primus acceperit; nec in oratoribus, qui tantum absit a primo, vix ut in eodem curriculo esse videatur*". Ad hunc locum maxime provocarunt ut

*) Adverbii *tamen* hæc vis esse videtur, ut significet, Virgilium, ut omnes, Homero longe inferiorem quidem esse, nec ei æquiparari posse, ita tamen, ut longius etiam ab ipso distet is, cui tertius locus tribuitur. Cfr. § 87 "*Ceteri omnes longe sequentur*".

demonstrarent, magnitudine intervalli discrimen verborum nostrorum constitui. Sed vel verba Ciceronis extrema (*vix — videatur*) ostendunt, eum aliud quiddam spectasse et hoc ipsum, quod nos volumus, cogitasse, eum, qui tanto præcedentibus posterior sit, cum illis omnino non comparandum nec ad eundem, quo illos, ordinem (certantium) referendum esse. Propterea eum *secundum* nominari non vult, quoniam qui *secundus* dicitur non extra ordinem et genus alterius esse intelligitur, sed in eadem serie, atque ille, sit necesse est, sive magno sive exiguo intervallo ab eo distat; id autem h. l. sententiæ Ciceronis repugnaret, quum illos homines comparatione inter eos instituta iungi nollet. Cornel. Nep. Pelop. 4 de Pelopida "*Denique*", inquit, *hæc fuit altera persona Thebis, sed tamen secunda ita, ut proxima esset Epaminondæ*". Quorum verborum hic est sensus: Pelopidas nonnisi secundas partes Thebis egit; sed ita secundum locum tenuit (i. e. Epaminonda omnino inferior fuit nec ad summas pervenit), ut ad laudes et virtutes Epaminondæ propius quam ullus alius accederet, nec multum ab Ep. distaret.

Remoramen. Hoc substantivum, quod uno tantum loco exstat, Ovid. Met. 3. 567 (*Et crescit rabies, remoraminaque ipsa nocebant*), reddunt in lexicis *retardatio, die Verzögerung, Abhaltung*. Repugnat et analogia quam dicunt ceterorum nominum in syllabam *men* exeuntium, et loci ratio. Intelliguntur ea, quæ ad illum (Penthea) a furore retinendum spectabant, admonitiones et consilia propinquorum.

Revocamen. Idem de hoc nomine (ab Ovidio solo bis adhibito) valet, quod de *remoramine*; falso redditur in lexicis *revocatio, das Zurückrufen, der Rückruf*, quum significet *rem, qua quis ab aliqua re revocatur*. Ita Fast. 1. 561 quum Hercules, audito mugitu boum a Caco furto abductorum, "*accipio revocamen*" inquit, non revocationem

sed mugitum se revocantem intelligit. Met. 2. 596 (“*Talia dicenti, tibi, ait revocamina, corvus Sint precor ista malo*”) per *revoc.* non intelligitur actus revocandi, sed res quæ aliquem ab incepto revocant, ut recte *Bach* ad l. c. explicat, i. e. narrationes cornicis, quibus hæc corvum ab instituto itinere et incepto deterrere studuit.

Soldarii. In recentioribus lexicis hoc nomen redditur *für Sold dienende Leibgarde, besoldete Garde, Söldner*; haud dubie ob similitudinem vocis Germanicæ *Sold*. Quod nimis audacter, ne dicam temere, factum mihi videtur, quum, quæ Cæsar Bell. Gall. 3, 22 (neque usquam alibi vox exstat) de illis hominibus tradit, in contrarium ducere videantur. Interpretatur *devoti*, describitque condicionem eorum ita, ut non homines inferioris generis, qui mercede conducti principi operam darent, intelligendi videantur, sed homines ita cum pari amico (“*cuius se amicitiae devovisset*”) societate omnium rerum conjuncti, ut cum eo simul iis aut vivendum aut moriendum esset; respondent igitur iis, qui apud maiores nostros *Fostbrödre* (*Verbrüderete*) dicebantur, quales apud Ægyptios commemorantur *συναποθνήσκοντες, commorientes*.

II.

Efterretninger

om

Kolding lærde Skole

i

Skoleaaret 1852—53.

I. Disciplene.

N Efterretningerne for Skoleaaret 1851—52 blev Antallet af Skolens Disciple angivet at være 60. Af disse udmeldtes for indevarende Skoleaars Begyndelse 8 Disciple, nemlig **C. Iversen**, **L. Sabro**, **S. Ingerslev** og **S. Møhl**, hvilke efter at have bestaaet Afgangsexamen agtede at fortsætte deres Studeringer ved Kjøbenhavns Universitet; **L. Müller** og **Ch. Gilsten** formedelst anden Bestemmelse; **C. Petersen** og **P. Petersen** for at gaae over til Haderslev lærde Skole. Ved Skoleaarets Begyndelse optoges 9 nye Disciple, nemlig 1) **Jes Thygesen**. 2) **Ludvig Thomas Trojel**. 3) **Macdonald Visning Øllgaard**. 4) **Hans Jørgensen**. 5) **Michael Nhon**. 6) **Peter Visning**. 7) **Peder Julius Pedersen**. 8) **Vilken Dikøl**. 9) **Sophus Ancheren**. Skoleaaret begynde saaledes med en Frequent's af 61 Disciple. Af disse udmeldtes i Aarets Løb 5, nemlig **P. Lemming** (som i Anledning af Haderens Forflyttelse gik over til Horsens lærde Skole), **A. Mazanti**, **S. From**, **H. Wissen** og **L. Blom** (formedelst anden Bestemmelse); derimod optoges 2 nye Disciple, nemlig **Hans Ulrik Orholm** og **Carl Peter Ulrich Holmsted Bøggild**. Skolen har derefter for Diebliffet et Antal af 58 Disciple, fordeelte saaledes paa Klasserne:

VII Klasse.

1) **H. Vilstrup** (S. af Pastor, Consistorialraad **B.** i Borris ved Barde). 2) **M. Jørgensen** (S. af Klubvært, Borgerrepræsentant **J.** i Kolding). 3) **C. Gad** (S. af Provst

G. i Kolding). 4) **G. Bryndum** (Søn af Overlærer B. i Kolding). 5) **C. Nielsen** (S. af Particulier N. i Kolding). 6) **C. Hertel** (S. af Provst H. i Eltang). 7) **H. Eiler** (S. af afdøde Provst E. i Veirskov). 8) **L. Schwensen** (S. af Procurator S. i Kolding).

VI Klasse.

1) **C. Schjødte** (S. af Pastor S. i Sønderaaby i Fyen). 2) **L. Ingerslev** (S. af Skolens Rector). 3) **H. Ollgaard** (S. af afdøde Procurator D. paa Landerupgaard ved Ringkjøbing). 4) **A. Borch** (S. af Stadshauptmand, Kjøbmand B. i Kolding). 5) **Ch. Petersen** (Søn af Provst P. i Smidstrup ved Fredericia). 6) **H. Bryndum** (Broder til Nr. 4 i VII Klasse). 7) **P. Ammundsen** (S. af Proprietair A. i Smidstrup). 8) **H. Holm** (S. af Pastor H. i Ronæs i Fyen). 9) **A. Hertel** (Broder til Nr. 6 i VII Klasse). 10) **H. Gad** (Broder til Nr. 3 i VII Klasse). 11) **P. Arent** (S. af Amtsfuldmægtig A. i Ringkjøbing).

V Klasse.

1) **P. Holm** (Broder til Nr. 8 i VI Klasse). 2) **L. Dimmer** (S. af Toldassistent B. i Flensborg). 3) **P. Varving** (S. af Agent, Kjøbmand og Borgerrepræsentant B. i Kolding).

IV Klasse.

1) **A. Visfing** (S. af Proprietair Visfing paa Bønslydsgaard ved Kolding). 2) **M. Bryndum** (Broder til Nr. 4 i VII Klasse og Nr. 6 i VI Klasse). 3) **N. Hansen** (S. af Gæstgiver H. i Juellingholm ved Veile). 4) **C. Baumann** (S. af Pastor B. i Landerup i Fyen). 5) **S. Baumann** (Broder til Nr. 4). 6) **C. Brandt** (S. af Bager B. i Kolding). 7) **L. Schjødte** (Broder til Nr. 1 i VI Klasse). 8) **P. Jürgensen** (S. af Pastor J. i Drenvad).

III Klasse.

- 1) **E. Øllgaard** (Broder til Nr. 3 i VI Klasse). 2) **L. Müller** (S. af Kjøbmand, Borgerrepræsentant M. i Kolding).
- 3) **E. Campen** (S. af Molleerier G. i Nebelmølle ved Kolding).
- 4) **J. Eiler** (Broder til Nr. 7 i VII Klasse). 5) **E. Eskerøth** (S. af Overlærer G. i Kolding). 6) **H. Møller** (S. af afdøde Landmaaler M. i Borbasse).
- 7) **H. Ancherfen** (S. af Cancellieraad A. i Beile). 8) **J. Jørgensen** (Broder til Nr. 2 i VII Klasse). 9) **S. Borch** (Broder til Nr. 4 i VI Klasse).
- 10) **E. Gad** (Broder til Nr. 3 i VII Klasse og Nr. 10 i VI Klasse).

II Klasse.

- 1) **P. Pedersen** (S. af Skolelærer P. i Norup ved Beile). 2) **E. Varming** (S. af Enkemadame B. i Kolding).
- 3) **V. Ditzel** (S. af Krigsassefors D., Læge paa Frysensborg ved Aarhus). 4) **E. Varming** (Broder til Nr. 3 i V Klasse).
- 5) **E. Müller** (Broder til Nr. 2 i III Klasse). 6) **S. Torverdt** (S. af Kammerjunker, Herredsfoged L. i Kolding). 7) **J. Thygesen** (S. af Proprietair L. i Stenderup). 8) **S. Silstrup** (S. af Chordegne og Skolelærer F. i Kolding).
- 9) **H. Borch** (S. af Cancellieraad B. i Beile). 10) **B. Aagaard** (S. af Malermester A. i Kolding). 11) **S. Ancherfen** (Broder til Nr. 7 i III Klasse). 12) **E. Bøggild** (S. af Fuldmægtig B. i Kjøbenhavn).

I Klasse.

- 1) **M. Øllgaard** (Broder til Nr. 3 i VI Klasse og Nr. 1 i III Klasse). 2) **L. Trojel** (S. af Overlærer L. i Kolding).
- 3) **M. Nhon** (S. af Møller A. i Dalby ved Kolding). 4) **H. Ørholm** (S. af Kjøbmand D. i Kolding). 5) **P. Visfing** (S. af Enkemadame B. i Kolding).
- 6) **H. Jørgensen** (Broder til Nr. 8 i III Klasse og Nr. 2 i VII Klasse).

Af disse 58 Disciple ere 29 saadanne, hvis Forældre eller Forsørgere have Bopæl i Kolding; de øvrige ere udenbys.

II. Lærerpersonalet.

De tvende constituerede Lærere, cand. phil. **J. Burd** og cand. theol. **C. J. Wesenberg**, bleve resp. under 22. Juli f. A. og 17. Jan. d. A. beskaffede til Adjuncter ved denne Skole.

Da Timelærer **Møller** fra 1ste Januar d. A. ophørte at fungere ved Skolen, blev, overeensstemmende med min Indstilling, Underviisningen i Kalligraphie overdragen til Lærer ved Borger-skolen heri Byen, **Berg**, imedens Overlærer **Ekerøth** overtog Underviisningen i Tegning imod særlig Godtgjørelse. Da ingen af disse tvende Lærere kunde paatage sig et saa stort Antal Timer, som hidtil har været henlagt til disse Fag, bleve i de fleste af samme de to nederste Klasser combinerede; en Forholdsregel, som Hensyn til det ringe Antal af Disciple i 1 Klasse gjorde ubetænkelig og tildeels næsten ønskelig.

I de tvende Tidrum, i hvilke Pastor **Winzer** har været traværende som Rigsdagsmand, er hans Underviisning bleven besørget af Adjunct **Müller**.

I den største Deel af Skoleaaret har Underviisningen været saaledes fordeelt paa Lærerne:

Rector, Prof. Jørgensen : Latin og Græsk samt Oldsager og Litteraturhistorie i VII Kl., Fransk i V og VI Kl.	18 Timer.
Overlærer Erstet : Dansk i V—VII Kl., Tydsk i V og VI Kl., Latin og Græsk med Mythologie i VI Kl.	25 —
Overlærer Ekerøth : Mathematik og Naturlære i VII Kl., Naturhistorie i I—VI Kl., Tegning i i I—III Kl.	27 — *)

*) For Underviisningen i Tegning har Overlærer **Ekerøth** særlig Godtgjørelse.

Overlærer Bryndum: Historie i III—VII Kl., Geographie i III—VI Kl.	23	Timer.
Adjunct Müller: Dansk i I og II Kl., Tydsk i I Kl., Religion i I—IV Kl.	25	—
Adjunct Kønne: Dansk i III og IV Kl., Tydsk og Franssk i II—IV Kl.	24	—
Adjunct Schmith: Latin i IV og V Kl., Græsk i IV Kl.	23	—
Adjunct Burd: Historie og Geographie i I og II Kl., Latin i III Kl., Græsk i V Kl.	26	—
Adjunct Wefenberg: Regning og Mathematik i I—VI Kl., Hebraisk i VII Kl.	28	—*)
Pastor Winzer: Religion i V—VII Kl.	6	—
Time lærer Berg: Kalligraphie i I—IV Kl.	6	—

Desuden er af Overlærer Bryndum givet Underviisning i 6 ugentlige Timer i Gymnastik og Svømning**), af Adjunct Schmith i 5 ugentlige Timer i Sang, af Cantor Masmussen i 4 ugentlige Timer i Musik.

III. Timefordelingen.

Denne har siden Nytaar været saadan, som nedenstaaende Schematiske Oversigt viser. Til den vedsoiede Sum af hver Klasses ugentlige Timer maae endnu soies 2 ugentlige Timer til Underviisning i Sang, for de deri deeltagende Disciples Bedkommende, samt for 6 Disciple hver 1 eller $\frac{1}{2}$ Time til Musik.

*) For de 2 ugentlige Timer har Adjunct Wefenberg Ertragedtgjørelse.

**) Dvelferne i Exercits og Hugning ledes af forhenværende Soldbetjent Genrichsen.

Klasse.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	Sum.
Dans	6	4	3	2	2	2	2	21
Tyds	6	4	2	2	3	3		20
Krans		6	3	2	2	3		16
Latin med Oldsager o. Litteraturhistorie			10	9	9	8	A. 8 B. 7	44
Græsk med Oldsager, Litteraturhistorie og Mythologie				5	5	5	5 A. 3 B. 2	20
Hebraisk							2 A. 3 B. 3	5
Religion med Bibelhistorie og Ny Testamente	2	3	2	2	2	2	2	15
Historie	3	2	2	2	2	2	2	19
Geographie	3	3	2	2	3	2		15
Mathematisk og Regning samt Astronomie	4	4	3	4	4	4	3 A. 1 B. 1	28
Naturhistorie	2	2	2	2	2	2		12
Naturlære							A. 3 B. 3	6
Kalligraphie	(4)	(3)	(2)	(1)				6
Tegning	(3)	(2)	(2)					4
Gymnastik	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)		6
Sang								5
Musik								4
	35	35	35	35	35	35	A. 30 B. 28	

Af denne Oversigt sees, at de to Afdelinger af VII Kl. have havt særskilt Underviisning, som hidtil, i Naturlære, Hebraisk og Historie, hvorimod de i Mathematisk have havt de fleste Timer fælleds, og ifkun i een ugentlig Time have været adskilte; denne er af A (den ældste Afdeling) bleven anvendt til Astronomie samt til Repetition, af B (den yngste Afd.) til Indøvelse af tidligere læste Afsnit af Mathematiken. Desuden har A havt een særskilt Time ugentligen til de gamle Sprog, i hvilket deels er blevet læst noget Latin, som resterede fra de foregaaende Aar, deels er blevet repeteret det i de foregaaende Klasser læste.

IV. Underviisningen.

I Henseende til Lære- og Læsebøger er skeet følgende Forandringer: **Abrahams's** tydske Litteraturhistorie er indført istedetfor en tydsk Bog, som tidligere brugtes) til Brug i VI Kl.; **Tregders** græske Grammatik er (fra IV Kl. af) traadt istedetfor Langes, **Lunds** Læsebog istedetfor Bergs; **Munds** Regnebog er indført istedetfor Torkildsens, **Trejels** tydske Grammatik istedetfor Hjorts; **Balslevs** Forklaring af Luthers Katechismus istedetfor Balles Lærebog; **Whittes** hebraiske Grammatik istedetfor Lindbergs.

Angaaende Underviisningsplanen vedtoges og iværksattes efterhaanden følgende speciellere Bestemmelser. De skriftlige Øvelser i Tydsk foretages saa ofte som muligt, navnlig øves Disciplene allerede i I Kl. i Afskrivning af Tydsk og der samt i II Kl. i at skrive Tydsk efter Dictat. Øvelserne i Rettskrivning i Modersmaalet i I Kl. gives den Udvidelse, at Læreren ved Begyndelsen af 2det Halvaar meddeler (mundtlig) Disciplene Hovedregler til Skilletegnene, og derefter i Regelen dicterer uden Angivelse af Tegnene, for practisk at øve Disciplene i Anvendelse af disse, indtil de i II Klasse fuldstændigen blive bekendte med Reglerne for samme og øvede i den rigtige Brug deraf. — Læsningen af **Madvigs** græske Syntax begyndes allerede i V Kl. (1ste Afsnit eller en Deel deraf) og fuldendes i VI Kl.: en stor Deel af Bogen læres dog ikke lectievís, men benyttes kun til Henviisning under Læsningen. Derimod udsættes, for ikke at lægge Mere paa denne Klasse i dette Fag end den kan overkomme, Læsningen af Herodot i Fremtiden ganske til VII Kl., og i VI Kl. læses kun Xenophon samt Homer, af hvilken efter denne Forandring lidt Mere, end før, vil kunne blive læst i VI Kl. Denne Plan har imidlertid i dette Skoleaar endnu ikke fuldstændigen kunnet træde i Kraft. Fransk Syntax læses nu først i V Kl.

V. Oversigt over det i Skoleaaret Læste.

Dansk.

I **Kl.** Molbechs Læsebog brugtes til Læseøvelse og Analyse, forfra til S. 114. Som Ledetraad ved den grammatiske Underviisning, der fornemmelig meddelees i korte mundtlige Foredrag af Læreren og indprentedes ved hyppige Gjentakelser, benyttedes **Oppermanns** danske Grammatik, hvoraf de 3 første §§ ere gennemgaaede for Klassen. Af **Barfods** poetiske Læsebog lærtes nogle Smaadigte udenad. 3 Stile ugentligen, deels Dictat, deels Oversættelse af Stykker, som Disciplene iforveien havde læst i Kungs mindre tydske Læsebog. —

II **Kl.** Molbechs Læsebog fra S. 98—160; hele **Oppermanns** Grammatik med de nødvendige mundtlige Forklaringer og Tilfætninger. 2 Stile ugentligen (Oversættelse og Dictat, hvortil Disciplene selv maatte sætte Skilletegn, efterat Reglerne for sammes Brug mundtlig var meddeelt af Læreren). Af **Barfods** poetiske Læsebog ere nogle Digte lærte udenad. —

III **Kl.** **Holsts** Læsebog, den profaiske Deel er gennemgaaet forfra indtil Side 59, og benyttet til Indøvelse af Grammatiken. Endeel Digte ere lærte udenad af **Barfods** poetiske Læsebog; Dveller i mundtligt Foredrag ere jevnlig anstillede. En Stil er skreven ugentlig (hjemme), i det første Halvaar Oversættelser fra Tydsk eller Fransk og Dictat, i det sidste Halvaar oftest lettere Opgaver. En Time ugentlig er anvendt til extemporale Stiløvelser. —

IV **Kl.** Udvalgte Stykker af **Holsts** Læsebog, den profaiske Deel, ere oplæste; nogle Digte ere lærte udenad efter samme Læsebogs poetiske Deel. Af **Borgens** Beiledning ere de 23 første Lectioner gennemgaaede. Dveller i mundtligt Foredrag ere anstillede af og til. En Stil er skreven hver Uge, afvejlende hjemme og paa Skolen. —

V **Kl.** Af **Borgens** Beiledning er lært det Vigtigste fra 23de Lection indtil Enden. Læseøvelser ere foretagne i **Holsts** Læsebøger; af den poetiske er den største Deel læst, af den

profaiske omtrent Totrediedele. I Begyndelsen af Skoleaaret holdtes nogle mundtlige Foredrag. Ugentlig skreves een Stiil, hver 3die Gang paa Skolen; Udarbejdelseerne hjemme vare i Begyndelsen meest af fortællende eller beskrivende Art, siden smaa Forsøg paa Afhandlinger, ved hvilke der sædvanlig blev meddeelt Veiledning til Dispositionen; paa Skolen bestod Opgaven i en Oversættelse fra et fremmed Sprog. — VI Kl. I Borgens Veiledning repeteredes det Vigtigste af Læren om Afhandlinger. Hver anden Uge skreves en Stiil (Afhandling) afveglende hjemme og paa Skolen, hvor Disciplene da havde en heel (eller en halv) Dag fri til Udarbejdelsen. I Begyndelsen af Skoleaaret holdtes enkelte mundtlige Foredrag. Af Litteraturhistorien er foredraget en Udsigt over det Vigtigste i det 18de Aarhundrede, forbundet med Forelæsning af udvalgte Stykker af de bedste Forfattere. — VII Kl. I Borgens Veiledning er lært det logiske Exkurs. Litteraturhistorien er lært efter **Thorsens** Bog fra Holberg incl. til 1814, og en Oversigt meddeelt over den senere Litteratur med mere detaillerede Bemærkninger om de vigtigste Forfattere; bestandig er med Litteraturhistorien forbundet Forelæsning af karakteristiske Stykker af de vigtigste Forfattere, og dertil knyttet enkelte speciellere Bemærkninger. Hver 14de Dag skreves en Afhandling, sædvanlig med en Udsigt over Stoffets Disposition. I Begyndelsen af Skoleaaret holdtes enkelte mundtlige Foredrag.

Endst.

I Kl. **Hungs** mindre tydske Læsebog forfra til S. 117; af **Trejels** Grammatik de to Conjugationer (der mundtligene ere indøvede efter **Wolles** Materialier) samt Artiklerne og de personlige Pronomina. — II Kl. **Hungs** mindre tydske Læsebog fra S. 117 indtil Enden, samt flere af de poetiske Smaa-stykker bag i Bogen. I **Hjerts** Grammatik er Formlæren fuldendt og repeteret samt indøvet efter **Wolles** Materialier.

Disciplene have, saavidt muligt daglig, erholdt Ovelse i at skrive Tydsk efter Dictat. — III Kl. **Jürs's** og **Hungs** Læsebog for Mellemklasserne forfra indtil Side 109; i **Hjorts** Grammatik er Formlæren repeteret med tilsvarende Ovelser efter **Welles** Materialier. Tydske Stiilovelsler ere anstillede hver anden Uge efter **Jürs's** Materialier. — IV Kl. **Jürs's** og **Hungs** Læsebog for Mellemklasserne fra Side 99 til 218. Af **Hjorts** Grammatik er læst den første Deel (af Syntagen indtil Nr. 832 (Tillæg til Syntagen), dog, som sædvanligt, med Forbigaaelse af endeel Afsnit. **Bresemanns** Stiilovelsler ere anvendte jaavel til mundtlige Ovelser som til skriftlige Stile 2 Gange hver Maaned. — V Kl. Lectieviis er læst af **Jürs's** og **Hungs** Læsebog for Mellemklasser S. 360—400, extemporalt S. 199—360, samt af **Jürs's** og **Hungs** Deutsche Dichter omtrent 25 af de lettere Digte (i 1ste Halvdeel). Af **Hjorts** Grammatik er lært Syntagen; hele Grammatiken er repeteret. Hver Uge er skreven en Stiil (hver 3die Uge paa Skolen) efter **Lorenzens** tydske Stiilovelsler S. 23—39. Mundtligt og extemporalt er oversat efter **Bresemanns** tydske Stiilovelsler S. 38—144. — VI Kl. Lectieviis er læst i **Jürs's** og **Hungs** Deutsche Dichter S. 1—139 (Noget deraf extemporalt; enkelte Digte ere forbigaaede); extemporalt er fremdeles læst de dertil hørende litterære Notitser, **Goethes** *Iphigenia*, samt omtrent 50 Sider i **Hjorts** tydske Læsebog. **Abrahams's** Tydske Litteraturhistorie er lært, med Forbigaaelse af en temmelig Deel af det mindre Vigtige og for Skolen mindre Passende. I Begyndelsen af Skoleåret blev hver Uge skreven een Stiil (hver 4de Gang paa Skolen), i Slutningen to, hvoraf altid een paa Skolen, efter **Lorenzens** tydske Stiilovelsler S. 89—110; mundtligt og extemporalt er oversat efter samme Bog S. 1—23 og S. 48—74. Af **Hjorts** Grammatik er Syntagen og det Vigtigste af Formlæren repeteret.

Fransk.

II Kl. I **Borrings** manuel des enfans er læst forfra indtil S. 90; en stor Deel af de bag i Bogen værende Glofer ere lærte. Af **Abrahams's** Grammatik Formlæren indtil de uregelmæssige Verber, indovet ved tilsvarende Stykker af **Ingerslevs** Materialier. — III Kl. **Borrings** manuel des enfans fra S. 81 indtil Enden; en Deel af Gloferne bag i Bogen. I **Abrahams's** Grammatik er Formlæren fuldendt (de uregelmæssige Verber) og indovet ved tilsvarende Exempler af **Ingerslevs** Materialier. — IV Kl. **Lassens** Læsebog for Mellemklasserne forfra indtil Enden, deels statarisk, deels cursorisk, overeenstemmende med Bogens Plan. Til forskjellige Tider i Aarets Løb er Formlæren repeteret efter **Abrahams's** Grammatik; den øvrige Tid er anvendt til Dvelse i at oversætte fra Dansk til Fransk efter **Lassens** Stiløvelser, deels i bestemte Lectier, deels som extemporale Dvelse. — V Kl. Af **Lassens** Læsebog læstes den fra IV Kl. tilbagestaaende Deel (S. 122—134), derefter i **Orellis** Chrestomathie (für die mittleren Klassen) S. 33—73 og 143—167. I Alt er saaledes læst statarisk 76 Sider; Fremgangsmaaden var den samme som i Efterretningerne for forrige Skoleaar angaves. Foruden denne statariske Læsning (hvoraf iøvrigt Intet er repeteret) er læst extemporalt, i den fra hiin tilovers bleve Tid af Timerne, i **Lassens** ovennævnte Bog S. 94—122, og i **Lassens** „Fransk Extemporallæsning“ S. 1—86, i Alt 104 Sider. I Grammatiken er læst af Syntaxen 1ste Affnit, § 159—235, behandlet paa samme Maade som i de foregaaende Aar, dernæst 3die Affnit § 316—336 samt 1ste Tillæg, Alt med Forbigaaelse af Meget; desuden er hele Formlæren repeteret. I Forbindelse hermed blev Lidt af **Lassens** Exempler oversat fra Dansk til Fransk, meest extemporalt. — VI Kl. Af **Orellis** Chrestomathie læstes S. 33—73, 129—134, 168—184, 254—263, 296—332, i Alt 106 Sider. Fremgangsmaaden var som i V Kl. Extemporalt er læst i **Lassens** Extemporallæsning S. 72—98, 104—

Hærodot 114, 170—198, 307—322, i **Alt** 79 Sider. I Grammatiken er læst de fra **V Kl.** tilbagestaaende Dele, 2det Afsnit samt 2det og 3die Tillæg; desuden er hele Syntaxen og Formlæren repeteret.

Latin.

III Kl. Af **Madriqs** latinske Sproglære alt det Vigtigste af Formlæren, samt nogle udvalgte Paragrapher af Ord-dannelseslæren og af Syntaxens første og andet Afsnit. Af den anonyme lille latinske Læsebog er læst **Alt** indtil det sidste, længere Stykke, og af **Silfverbergs** latinske Læsebog fra S. 3 til S. 40 (deraf repeteret til Hovedexamen S. 17—40). — **IV Kl.** Af **J. Cæsar** *Bell. Gallic.* er læst og repeteret 4de og 5te Bog, samt 6te, Cap. 1—24. Af Grammatiken er Syntaxen læst forfra indtil 3die Afsnit i det for denne Klasse bestemte Udvalg; Formlæren tildeels repeteret samtidig med Repetitionen af **Cæsar**. To *Stile* ere skrevne ugentlig, først efter **Trojs** Exempler, som ogsaa benyttedes til mundtlig Oversættelse ved Læsningen af Syntaxens første Afsnit; i den sidste Tid brugtes **Jagerslevs** Materialier, 2den Udgave. — **V Kl.** Af **Cicero** er læst og repeteret *Talerne pro lege Manilia* og *pro Ligario*; af **Ovids** *Metamorphoser* efter **Seldbanschs** *Chrestomathie* Nr. 23 (*Perseus*) og 36 (*Meleager*), 700 Vers. Af *Mythologien* ere *Disciplene* gjorte bekjendte med de græske og tilsvarende latinske Navne paa de saakaldte olympiske Guder, samt de allervigtigste Momenter af deres Væsen og Begreb. *Curforisk* er læst **Sallusts** *Iugurtha*, Cap. 11—53. Af Grammatiken læstes 3die Afsnit og Tillægene i passende Udvalg. Derefter læstes atter Syntaxen forfra til Enden, saaledes at noget Mere, end forhen var læst, medtoges. — **VI Kl.** *Statarisk* er læst og repeteret: **Ciceros** *Taler* for *Milo* og *Ligarius*; de tre første Sange af **Virgils** *Æneide*; af **Livius** 23de Bog; *extemporalt* den 1ste Bog af **Cæsars** *Borgerkrig*. Ugentlig ere skrevne 2 latinske *Stile*, sædvanlig

hjemme, eengang om Maaneden paa Skolen, efter **Ingerslevs** Materialier 2den Samling S. 130—156 og S. 180—187; mundtligt extemporalt er efter samme Bog oversat S. 69—78 og S. 110—124. Gengang maanedlig en Version efter **Henrichsens** Materialier. I **Madvigs** Grammatik Proöbuden og af Metriken det Almindelige samt om Hexametret. — VII Kl. Statarisk er læst: **Livins's** 3die og 21de Bog; **Tacitus's** Annales 15de Bog; **Horats's** Oder 2den og 3die Bog; af **Klaasens** ældre Afdeling desuden 2den og 5te Bog af **Ciceros** dispp. Tuscoll. Curforisk er læst **Seneca** de brevitae vitæ, curforisk Endeel af **Sallusts** Iugurtha, af **Ciceros** Breve og af **Quinctilians** 10de Bog. Ugentlig er skreven 2 Stile efter **Henrichsens** Materialier, desuden endeel Versioner efter samme Forfatters Dpgaver. **Bojesens** Romerske Ddsfager ere gennemgaaede.

Græsk.

IV Kl. Af **Tregders** græske Formlære er læst det Vigtigste forfra indtil de uregelmæssige Verber, og indøvet ved samtidig Læsning af **Lunds** græske Læsebog i et Udvalg af Exempler til S. 108; af de uregelmæssige Verber er kun læst de i de udvalgte Exempler forekommende. — V Kl. Af **Bergs** græske Læsebog 2det Cursus er læst den tilbagestaaende (større) Deel og samtidig **Langes** græske Grammatik repeteret saaledes, at alle de uregelmæssige Verber og alt det Vigtigste om den attiske Sprogform medtoges. Dernæst er læst 4de og 5te Bog af **Xenophons** Anabasis og af **Madvigs** græske Ordfoiningelære det Væsentligste forfra indtil Capitel 6. — VI Kl. Statarisk er læst og repeteret: **Homers** Iliade 1ste og 3die Sang, samt 2den Bog af **Xenophons** Memorabilier; desuden er læst, men ikke repeteret, **Herodots** 9de Bog Cap. 1—65. Af **Madvigs** græske Syntag er læst indtil 2det Afsnit Cap. 6 incl., med Forbigaaelse af Endeel. — VII Kl. Statarisk er læst: **Homers** Iliade 1ste og 3die Bog;

8de Bog; **Cyrias's** Taler imod Cratosthenes, imod Agoratos, for Mantisheos, for Invaliden. Cursorisk er læst af Iliaden 2den Bog 1—500 V. og Noget af 12te Bog. Af Grammatikken er Syntaxens 2det Afsnit læst. **Bojesens** Græske Oldsager.

Hebraisk.

VII Kl. A. **Genesis** Cap. 14—50, Psalmerne 1—20; desuden repeteret **Genesis** Cap. 1—13 og **Lindbergs** Grammatik. B. **Whittes** Grammatik, det Vigtigste indtil Ordfoiningelæren, samt af **Genesis** Cap. 1—13 incl.

Religion.

I Kl. Af **Stocholms** og **Daugaards** Bibelhistorie er læst det gamle Testamente og det nye indtil Videlseshistorien. Af den evangelisk-kristelige Psalmebog og Tillæget til samme have Disciplene lært endeel Psalmer. — II Kl. Af **Balslevs** Forklaring af Luthers Katechismus er læst fra S. 1—36. I **Stocholms** og **Daugaards** Bibelhistorie Slutningen, fra Videlseshistorien af. Bibellæsning: **Matthæi** Evangelium. — III Kl. **Balslevs** Forklaring af Luthers Katechismus, forfra til S. 46. **Herslebs** Bibelhistorie forfra til S. 76. — IV Kl. **Balles** Lærebog 7de og 8de Cap. **Herslebs** Bibelhistorie S. 76—167 (det nye Testamente). Bibellæsning: **Marci** Evangelium. — V Kl. **Søgtmanns** Lærebog § 1—46; **Kalkars** Bibelhistorie S. 103—246. — VI Kl. **Søgtmanns** Lærebog § 105—143; **Kalkars** Bibelhistorie S. 247—311 og Repetition af det Hele. — VII Kl. **Søgtmanns** Lærebog § 105—143; **Matthæi** Evangelium Cap. 20—28, **Johannes** Evangelium Cap. 1—12, begge i Grundsproget. Den ældre Afdeling desuden Repetition.

Historie.

I Kl. **Ingerslevs** fragmentariske Historie forfra til „Christendommens Indførelse i Norden“. — II Kl. Samme Lærebog fra Middelalderen indtil Enden. — III Kl. Den

gamle Historie efter **Bohr**. — **IV Kl.** Middelalderens Historie efter **Bohr** forfra indtil **S. 131**. — **V Kl.** **Estrups** Verdenshistorie fra **S. 94—221**. — **VI Kl.** Samme Lærebog fra **S. 221—342**. — **VII Kl.** **Allens** Danmarks Historie og **Estrups** Verdenshistorie ere repeterede; ved visse Afsnit er **Webers** Verdenshistorie, oversat af **Lerinsen**, benyttet af Disciplene som Læse- og Haandbog.

Geographie.

I Kl. **Ingerslevs** mindre Geographie, saaledes, at ogsaa det med mindre Skrift Trykte for den største Deel er læst. — **II Kl.** Repeteret og læst fuldstændigen **Ingerslevs** mindre Geographie, derpaa læst **Ingerslevs** større Geographie fra Norge indtil Kongeriget Belgien. I denne og de to følgende Klasser forbigaaes i Regelen Alt med den mindre Skrift. — **III Kl.** **Ingerslevs** større Geographie fra Holland indtil Persien. — **IV Kl.** Samme Lærebog: Asien fra Persien, Afrika, Amerika indtil Chili. — **V Kl.** Samme Lærebog: Asien fra Ostindien, Afrika, Amerika, Australien; repeteret Europa forfra indtil Storbritannien. — **VI Kl.** **Ingerslevs** større Geographie; den gamle Geographie efter **Königsfeldt**.

Regning.

I Kl. Efter **Mundts** Regnebog er gennemgaaet de fire Regningsarter med Brøf, af tre Disciple tillige de dertil hørende Lettelser indtil „Dvelse i Tegnene“. Dvelser i Hovedregning ere jevnlig anstillede. — **II Kl.** Alle Disciple have her gennemgaaet Reguladetri med Brøf og de forskjellige Anvendelser deraf efter **Cerkildsens** Regnebog, nogle indtil Terminers Reduction, de fleste indtil Quadratrekning. Dvelser i Hovedregning ere anstillede, ligesom ogsaa det forhen Lærte, navnlig de fire Regningsarter med Brøf, er repeteret. — **III Kl.** De praktiske Regneøvelser have deels sluttet sig til Underviisningen i Arithmetik, deels havt til Hensigt at repeterere

og befæste det forhen Lærte, og at tilveiebringe Sikkerhed i Brugten af Tegnene.

Arithmetik.

III Kl. Steens elementære Arithmetik er læst fra Nr. 1 til 52 og indøvet ved Exempler saavel med Tal= som med Bogstav=Størrelser. — IV Kl. Samme Lærebog fra Nr. 53 indtil Slutningen er gennemgaaet og indøvet ved Exempler; desuden Repetition af det forhen Lærte. — V Kl. J. Sallcscns Arithmetik er læst Cap. 4, 5 og 10 (Bogstavstørrelfers Multiplication og Division, Læren om Potens og Rod). Skriftlige Opgaver ere udarbejdede deels hjemme, deels paa Skolen. — VI Kl. Efter samme Lærebog er gennemgaaet Læren om Vigninger af første og anden Grad, Decimalbrøk og Tals Deelighed. — VII Kl. B. Læst efter samme Lærebog Kjedebroek, Progressioner og Logarithmer samt Binomialformlen. — VII Kl. A. Repeteret hele Arithmetiken. Skriftlige Dvælses.

Geometriske Discipliner.

IV Kl. Af Hamus's Geometrie er læst Art. 1—56 og de dertil hørende Opgaver 1—12 i Art. 64, med Forbigaaelse af de enkelte Sætninger, der grunde sig paa Affnit i Arithmetiken, som endnu ikke ere gennemgaaede i denne Klasse. — V Kl. Efter samme Lærebog Art. 57—95 og Problemerne i Art. 109 og 110. — VI Kl. Efter Mundts Lærebog er læst og repeteret den praktiske Deel, med stadigt Hensyn til de i den theoretiske Deel anførte Bewiser for Sætningerne. De skriftlige Dvælses, der foretoges afvejlende hjemme og paa Skolen, have havt til Formaal at indøve det læste Pensum saavel i Arithmetik som i Geometrie, og navnlig at anvende dette paa Opgaver og Beregninger, der ikke ligefrem kunde henføres til Lærebogen. — VII Kl. B. Læst Hamus's Trigonometrie til § 16 med behørig Forbigaaelse; Mundts Stereometrie forfra til Art. 237 med Forbigaaelse af den

Sphæriske Geometrie. — VII Kl. A. Repeteret Geometrie, Trigonometrie og Stereometrie; læst det Vigtigste af Astronomien efter Oluffen og Steen. Begge Partier have jevnligent havt skriftlige Opgaver paa Skolen og hjemme.

Naturlære.

VII Kl. B. Høle Silfverbergs kemiske Physik; Ørstedes mekaniske Physik forfra til § 196. — VII Kl. A. Ørstedes mekaniske Physik § 196 indtil Slutningen; repeteret alt det forhen Læste.

Naturhistorie.

I Kl. Proschs Dyreriget's Naturhistorie § 31, 33—38, fra Aberne til Pungdyrene; jevnligent Dvælses i at beskrive forelagte eller bekjendte Pattedyr. — II Kl. Læst i Prosch fra Drøvtyggerne til Krybdyrene med Forbigaaelse af endeel af Indledningen til Fuglene. — III Kl. Læst i Prosch fra Pungdyrene til Leddyrene, med Forbigaaelse af endeel af Indledningerne; af Indledningen til Svirveldyrene § 6—20; endvidere § 20, 23—39, 44, til Mennesket. — IV Kl. Læst efter Bramsens og Dreiers Lærebog: Arachnider, Krustaceer, Myriopoder, Annelider; Plantelæren § 1—14, samt det linneiske System; repeteret Pattedyr og Fugle. — V Kl. Efter samme Bog læst: Bloddyr og Straaldyr; Plantelæren § 14 til Løbplanterne; repeteret Fuglene. — VI Kl. Læst efter samme Lærebog: Løbplanterne og repeteret det Høle. Læreren's trykte Dictat er benyttet ved Underviisningen i det Vigtigste af Jordlæren.

VI. Skolens Bibliothek og videnskabelige Samlinger.

A. Skolens Bibliothek

har, efterat den i Efterretningerne for sidste Skoleaar meddeelte Fortegnelse var sluttet, modtaget følgende Tilvæxt (de

med * betegnede Skrifter ere sendte fra Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet; de med † betegnede ere kjøbte paa Bogauctioner eller underhaanden).

1. Theologic og orientalsk Litteratur.

Clausen: Fortolknng af de synoptiske Evangelier. 2 Dele. Kbhv. 1850.
 † **Selveg:** Den danske Kirkes Historie efter Reformationen. 2 Bd. Kbhvn. 1849—51.

2. Græsk og Latinsk Philologic med Hjelpevidenskaber.

Xenophontis memorabilia ed. *Thomsen*. Havn. 1852.
Strabonis Geographica rec. *Kramer*, vol. III. Berolini 1852.
Stephani thesaurus linguæ Græcæ, vol. VII fasc. VI.
Plauti comoediæ rec. *Ritschel*, tom. II, pars IV. Bonnæ 1852.
Cæsaris commentarii rec. *Schneider*, part. II fasc. II.
L. Senecæ opera rec. *Haase*, voll. II. Lipsiæ 1852. 5 Erpft.
Lucretii de rerum natura libri sex rec. *Lachmannus*. Berolini 1850.
Lachmanni in Lucretii de rerum natura libros commentarius. Berolini 1850.
Plinii historiæ naturalis libri XXXVII rec. *Sillig*, voll. I, II, V. Hamburgi et Gothæ 1851—52.
Livii historiæ rec. *Crusius*, fasc. III—IX. Hannover 1852.
Demosthenes: ausgewählte Reden, erklärt von *Westermann*. 3tes Bdchen. Leipzig 1852.
Lysias: ausgewählte Reden, erklärt von *Rauchenstein*. Leipzig 1848.
Sophokles erklärt von *Schneidewin*, 5tes Bdchen. Leipzig 1853.
Lukians Prometheus, Charon, Timon, Traum, Fahn, herausgeg. von *Menke*. Bremen 1846.
Thukydides, i Udsalg ved *Berg*. Kbhvn. 1852.
Madvig: Latinsk Sproglaere. 3die Udg. Kbhvn. 1852.
Sorotius: Satiren und Episteln erklärt von *G. T. A. Krüger*. Leipzig 1853.
Platonis Werke übersezt von *Georgii*, 1—2 Bdchen. Stuttg. 1853.
Plinius Naturgeschichte, übersezt von *Külb*, 3tes Bdchen. Stuttg. 1850.
Senecas Werke. 16—17tes Bdchen. Stuttg. 1851.

3. Historie og Politif.

Annuaire des deux mondes, années 1850—52. 2 voll. Paris.
Sismondî: histoire de la chute de l'empire Romain. 2 tt. Bruxelles 1842.

- Macaulay**: Englands Historie, oversat af Baudig, 1ste—6te Hefte. Kbhvn. 1852—53.
- Thiers**: Consulatets og Keiserdømmets Historie, 111—122 Læbering. Kbhvn. 1852—53.
- Gjessing**: Christian den Ottendes Regjeringshistorie. Kbhvn. 1852.
— Danmarks Historie fra Christian den Ottendes Død til Statsheelhedens Gjenoprettelse. 1ste Hefte. Kbhvn. 1853.
- N. M. Petersen**: Historiske Fortællinger om Islændernes Færd. 4 Bind. Kbhvn. 1839—44.
- N. S. Ørsted**: Af mit Livs og min Tids Historie. 2det Bind. Kbhvn. 1852.
- * Aftfytter til Nordens Historie i Grevesidens Tid. 3die Hefte. Odense 1852.
- * Marsberetninger fra det kongelige Geheimearchiv. 1ste Bind 1ste H. Kbhvn. 1852.
- Barfod**: Fortællinger af Fædrelandets Historie. 1ste—2det Hefte. Kbhvn. 1853.
- † Rapport over Slaget ved Ibsleb. Kbhvn. 1851.
- † Rapport over Frederiksstads Forsvar. Kbhvn. 1851.

4. Geographic- Topographie og Statistif.

- C. Ritter**: Einleitung zur allgemeinen vergleichenden Erdkunde. Berlin 1852.
- Bergsøe**: den danske Stats Statistif. 4de Bind 4de H. Kbh. 1852.
- Mathiesen**: Om Grønland, dets Indbyggere, Producter og Handel. Kbhvn. 1852.
- Kink**: Om Monopolhandelen paa Grønland. Kbhvn. 1852.
- † — De danske Handelsdistrikter i Nordgrønland, 1ste Deel. Kbh. 1852.

5. Nyere Sprog og Litteraturer*).

- † *Saucerotte*: Avant d'entrer dans le monde. Paris 1847.
- † *Adelaide Montgolfier*: Contes devenus histoires. Paris.

*) Jeg har tidligere udtalt de Betænkelsebeber, som jeg for min Deel har havt ved den for omtrent 2 Aar siden iværksatte Forandring, at iblandt Andet. som en Følge af, at de udbibede lærde Skolers VIIde Klasse istedetfor Vite blev toaarig, Underviisningen i Lydsif og Franck ophører hele to Aar for den øvrige Skoleunderviisnings Afslutning. Efterat Forandringen var bestemt, havde jeg Intet nærmere at gjøre, end at være betænkt paa Midler til saavidt muligt at afhjælpe de befrygtede Ulemper, navnlig den, at Disciplene efterhaanden tabte den tidligere bundne Kundskab i de tvende nævnte Sprog,

- + *Louise Belloc*: Marguerite. Paris.
- Louise Westergaard*: Den franske Tragødiens national-poetiske Character. Kbhvn. 1853.
- Hoffmann*: Fantastiske Stue og Rater Murr. Paris 1841.
- Küchert*: Brahmaniske Erzählungen. Leipzig 1839.
- Spindler*: Berggiftmeinnicht, Taschenbücher für die Jahre 1845—49. 5 Bde. Stuttgart.
- Wackernagel*: Deutsches Lesebuch. Vier Th. und 3ter Th. 1ster, 2ter Bd. Basel 1843—47. (Proben der deutschen Poesie und Prosa seit dem Jahre MD.
- J. und W. Grimm*: Deutsches Wörterbuch. 1ste—5te Lieferung. Leipzig 1852—53.
- Lessings Werke*. 8 Bde. Berlin 1840.
- Jean Paul*: Siebenkäs. 2 Bde. Berlin 1846.
- : Titan. 3 Bde. Berlin 1846.
- : Leben des Quintus Firlein. Baireuth 1801.
- J. de la Motte Fouqué*: Ausgewählte Werke. 12 Bde i 4 Bind. Halle 1841.
- Tiedt*: Phantasius. 3 Bde. Berlin 1844—45.
- Chamisso*: Peter Schlemihl. Stercot. mit Holzschnitten. Nürnberg.
- Mügge*: Neue Novellen. 6 Bde. Hannover 1845—46.
- Muerbach*: Dorfgeschichten. 3 Bde. Mannheim 1848—53.
- Koenig*: Veronika. 2 Th. Leipzig 1844.
- Gubig*: Erzählungen, Märchen und Schwänke. Berlin 1835.
- Fanny Tarnow*: Erzählungen. 2 Bde. Leipzig 1840.
- Kellstab*: Sommerfrüchte. 2 Th. Leipzig 1838.
- Schöffke*: Eine Selbstschau. 2 Th. Aarau 1853.
- : Alamontade. Zürich 1852.
- Scipio Cicala*. 4 Bde. Leipzig 1840.
- Die neue Medea, vom Verfasser des Scipio Cicala. 3 Bde. Stuttgart 1841.
- Ida Gräfin Sahn-Sahn*: Ulrich. 2 Bde. Berlin 1845.
- Johanna Schopenhauer*: Die Lante. 2 Th. Leipzig 1837.

især Færdighedn i at læse og forstaae en almindelig i samme Kæven Bog. Det Væsentligste, som Skolen heri kan gjøre, er at give Disciplene Leilig hed til at læse Tydsk og Fransk: men at hertil maatte vælges Bøger, som ved deres Indhold kunde loffe dem til Læsning, vil vistnok Enhver indrømme, som kjendte og vil tage Hensyn til de virkelige Forhold. Derfor er i dette Aar anskaffet endeel gode tydske Moralsbøger, især Romaner, af forskjellige nyere Forfattere (de allerfleste til nedsatte Priser).

A. v. Tromlig: König Przemysl Ottokar II. Dresden und Leipzig 1843.

Alexis: Der Roland von Berlin. 3 Bde. Leipzig 1840.

Spindler: Der Jude. 4 Bde. Stuttgart 1834.

S. C. Ørsted's samlede og efterladte Skrifter. 9de Bd. Kbh. 1852.

Mynsters samlede Skrifter. 1ste, 2det Bd. og 3die Bind's 1ste Hefte. Kbhvn. 1852—53.

Solberg: Peder Paars, med 100 Illustreringer. Kbhvn. 1845.

Erslew: Forfatter-Lexicon. 14de Hefte. Kbhvn. 1853.

†Oehlenschlägers Erindringer. 4 Bd. Kbhvn. 1850—51.

6. Philosophie, Pædagogik, Methodik og Underviisningsvæsen.

Kitter: Geschichte der Philosophie. 11ter Th. Hamburg 1852.

Kaumer: Geschichte der Pædagogik. 3ter Th. 2te Abtheil. Stuttg. 1852.

Meier: Grundstene til den nye Skolebygning. Odense 1852.

Friis: Bidrag til Belysning af Skolepørgsmaalet. Hjørring 1852.

7. Mathematisk og Naturvidenskab.

Naumann: Lehrbuch der Geognosie. 2ter Bd., 2te Abth.; mit Atlas. Leipzig 1852.

Krøyer: Danmarks Fiske. 3die Bds. 3die H. Kbhvn. 1852.

Zumboldt: Kosmos, oversat af Schumacher. 3die Bds. 1ste—3die H. Kbhvn. 1853.

Müller: Lyslære, oversat af Petersen. Kbhvn. 1852.

Kosmäsfler: Populaire Vorlesungen aus dem Gebiete der Natur. 2 Th. Leipzig 1852—53.

Leunis: Schul-Naturgeschichte. 3 Th. Hannover 1851—52.

Die Fortschritte der Physik im Jahre 1849. Berlin 1853.

8. Tidsskrifter, Efterretninger om lærde Selskaber, videnskabelige Indretninger, Examina, Forelæsninger o. M.

Tidskrift for Litteratur. 1ste—8de Hft. Upsala & Stockholm.

Øverfigt over Videnskabernes Selskabs Forhandlinger 1851 Nr. 7, 1852 Nr. 1—8, 1853 Nr. 1—2.

Nyt historisk Tidsskrift redigeret af Molbech. 4de Bds. 2det og 5te Bds. 1ste H. Kbhvn. 1852.

Skolens Reform 1852 Nr. 6—16, 1853 Januar—Mai.

Videnskabelige Meddelelser fra den naturhistoriske Forening i Kjøbenhavn for 1851 og 52.

Norsk Tidsskrift for Videnskab og Litteratur. 1853, 3die H. Christiania.

Neue Jahrbücher für Philologie und Pädagogik. 64 B. 4 H., 65 B. 1—4 H., 66 B. 1—4 H., 67 B. 1—5 H., 18ter Suppl. Bd. 2—4 H., 19ter 1 H.

†Danst Tidsskrift af Schouw Nr. 11—14 og 16—23.

*Characteerlister over Examen artium 1852.

*Characteerlister over anden Examen og den philosophiske Examen 1852.

*Forelæsninger ved Kjøbenhavns Universitet i Efteraarshalvaaret 1852 og Foraarshalvaaret 1853.

9. Disputatser.

*Kollhoff: Vita Jesu Christi, a Paulo apostolo adumbrata. Havnæ 1852.

*Forchhammer: De vera commentarios de bellis civili, Alexandrino cett. emendandi ratione. Hauniæ 1852.

10. Programmer og andre Veiligheds skrifter.

*Madvig: De Livii libri XLIII initio e codice Vindobonensi emendando. Program ved Rectorstiftet 1852.

*N. M. Petersen: Nogle Bemærkninger om Modersmaalet. Program i Anledning af Kongens Fødselsdag 1852.

*Metropolitanskolen: Nogle Sprogbemærkninger knyttede til en Commentar til Hieron, af Berg.

*Borgerdydskolen i Kjøbenhavn: Skolefesterretninger af Kimestad.

*Borgerdydskolen paa Christianshavn: Om Underviisningen i Modersmaalet, af Hammerich.

*Det von Westenke Institut: Om en Afgangsexamen for Realskolen, af Bohr.

*Sorø Skole: Aristoteles's Statslære, 2den Deel, af Bojesen.

*Frederiksborg Skole: Realkatalog over Skolens Bibliothek, af Flemmer.

*Køstilde Skole: Den mathematiske Geographie, af Friis.

*Slagelse Skole: Kort Tilbageblik paa Skolens Historie, af Wiehe.

*Serlufsholm Skole: Skolefesterretninger af Dichman.

*Selsingørs Realskole: Oversigt over Skolens Historie fra dens Oprettelse, af Lassen.

*Køne Skole: Skolefesterretninger af Whitte.

*Nykjøbing Skole: Om afvigende Størrelser, af Buch.

*Odense Skole: Barmekidernes Magt og Fald, af Henriksen.

*Odense Realskole: Fjerde Beretning.

- ***Ribe Skole:** Om den christelige Dannelse i de lærde Skoler, af Thorup.
- ***Sorsens Skole:** Bidrag til Forklaringen af Euripides's *Phigения i Aulis*, af Birch.
- ***Aarhus Skole:** Skoleefterretninger, og Tale ved Translocationen 1851, af Blache.
- ***Aarhus Realskole:** Et Brev fra Pompeji af Thisted.
- ***Randers Skole:** Skoleefterretninger af Thortsen.
- ***Nalborg Skole:** Fortegnelse over Bøgerne i Bibliothekets naturhistoriske Afdeling, af Juel.
- ***Viborg Skole:** Handelsforholdene og Handelspolitikken i Norden under Calmarunionen, af N. Pedersen.
- ***Saderslev Skole:** Prøver af en Lærebog i Verdenshistorien for de høiere Klasser, af Thrige.
- ***Slensborg Skole:** Ueber den religiösen Standpunkt des Euripides, II, von Jessen; und: Zur Geschichte des religiösen Bewußtseins bei den Hellenen, von Lübker. Program 1849.
- * — : Bidrag til Skolens Udviklingshistorie især i det sidste Decennium, af Simesen. Program 1852.
- ***Slesvig Skole:** Eine Schulschrift zunächst für das Publicum der Domschule. Program 1849.
- * — : Andeutungen über Sprachunterricht, von Gleiß. Program 1850.
- * — : Beiträge zur neuesten Geschichte der Domschule, von Jungclausen. Program 1852.
- ***Lusum Skole:** De præpositione ex nomine apta apud Plautum et Terentium, ser. Wolff. Program 1848.
- * — : Versuch einer Darstellung der altdeutschen Literaturgeschichte für Schulen von Schütt. Program 1849.
- * — Uebersicht der Reformationsgeschichte der Herzogthümer, von Schreiter. Program 1850.
- ***Altona Skole:** Schulnachrichten. Program 1849.
- * — : De Alcestide Euripidis commentatio, ser. Bendixen. Program 1851.
- * — : Vorstudien zu den Kreuzzügen, von Feldmann. Program 1852.
- ***Rendsborg Skole:** Sophokles, ein Vertreter seines Volks auch in politischer Hinsicht, von Kallsen. Program 1850.
- ***Rendsborg Skole:** Beiträge zur Meteorologie Holsteins, von Sagge. Program 1852.

- ***Kiel Skole:** *De Tacitei sermonis proprietate in usurpandis participiis, ser. Jungclaussen.* Program 1848.
- * — : Ueber den Unterschied zwischen Thieren und Pflanzen und die sogenannten Mittelformen, von **Scharenberg.** Program 1850.
- * — : Studien zu Shakespeares Heinrich IV, von **Struve.** Program 1851.
- ***Plöen Skole:** *Die Sophokleische Theologie und Ethik, von Lübker.* Program 1851.
- * — : Zur Geschichte der Schule in den Jahren 1821—48. Program 1852.
- ***Glückstadt Skole:** Ueber den theologischen Character des Zeus in Aeschylus Prometheus-trilogie, von **Reck.** Program 1851.
- * — : Die Naturwissenschaften und das Gymnasium, von **Meins.** Program 1852.
- ***Meldorf Skole:** Ueber die Zeit der Abfassung der Oepectra, von **Kolster.** Program 1849.
- * — : Der griechische Aorist in seinem Verhältniß zu den übrigen Zeitformen, von **Delff.** Program 1851.
- * — : Ueber die Burgen und Dörfer des alten Ditmarschens, von **Kolster.** Program 1852.
- ***Keyfjavit Skoles** Program for 1851, af **Egilssyni.**
- *Desuden har Skolen modtaget 123 Programmer for 1851 fra Kongeriget Preussen.

B. Disciplenes Morstabsbibliothek.

- M. Vojesen:** Underholdning for Børn. 12te—26de H. Kbh. 1852.
- Thisted:** Eventyr og Fortællinger af 1001 Nat. 1ste—10de H. Kbh. 1852—53.
- Livsbilleder.** Kbhvn. 1852.
- Trojel:** Kammerherre Gaal. Kolding 1853.
- Winther:** Nye Digtninger. Kbhvn. 1853.
- Saach:** Tycho Brahes Ungdom. Kbhvn. 1853.
- En Reise til Amerika. Kbhvn. 1853.
- Chievig og Recke:** En Fortid. Kbhvn. 1853.
- Folketalender for Danmark 1853.** Kbhvn.
- Danske Folkekrifter.** I. Haderslev 1852.
- Grev Bothwell i Norge.** Kbhvn. 1853.
- D nkel Tomø Hytte, illustreret.** Kbhvn. 1853.

Jngemanns samlede Eventyr og Fortællinger. 7de—12te Bd. Kbhvn. 1850—52.

Høstrups poetiske Skrifter. 4de Bd. Kbhvn. 1852.

Møller: Tre udvalgte Fortællinger. Kbhvn. 1852.

For silde. En Hverdagshistorie. Kbhvn. 1853.

Dickens: Nicholas Nickleby. 3 Bd. Kbhvn. 1853.

— : David Copperfield, oversat af **Moltke.** 3 Bd. Kbh. 1852.

Souvestre: Paa Engen. Kbhvn. 1853.

Overkou: En Balsdag. Kbhvn. 1853.

Bøgh: Et enfoldigt Pigebarn. Kbhvn. 1853.

† **Kohmann:** Episoder af det danske Folkeliv. Odense 1851.

† **Fr. Bremer.** Skizzer fra England. Kbhvn. 1852.

† **Wildenhahn:** Erzgebirgische Dorfgeschichten. 2 Bde. Leipzig 1848—50.

C. Den naturhistoriske Samling

er ved Kjøb formeret med: en Sneehare, en Spove, en Hærfugl, 2 Spetmeiser, Mave af et Marsviin.

D. Apparater til Underviisning i Naturlære.

En electromagnetisk Maskine med Pumpeværk.

En magnetoelectrisk Rotationsmaskine.

VII. Skolebeneficier og Legater.

1. Følgende Fordeling af Skolens Beneficier blev for indværende Skoleaar, overeensstemmende med min Indstilling, bestemt af Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet:

Høieste Stipendium, 50 Rbd., tillagdes Disciplen **G. Bryndum,** Alt at oplægge.

Mellemste Stipendium, 35 Rbd., tillagdes Disciplene **H. Bryndum** og **L. Vimmer,** Alt at oplægge.

Laveste Stipendium, 20 Rbd., tillagdes Disciplene **H. Vilstrup** og **S. Holm,** Alt at oplægge.

Tri Underviisning erholdt følgende Disciple: 1) **M. Jørgensen.** 2) **G. Nielsen.** 3) **G. Gad.** 4) **H. Eiler.**

5) P. Arent. 6) H. Ollgaard. 7) M. Bryndum.
 8) P. Lemming. 9) S. Baumann. 10) P. Jürgensen.
 11) H. Møller. 12) Ch. Ekerøth, samt, som
 extraordinaire Gratister, L. Jørgerslev og L. Trojel.
 Underviisning for nedsat Betaling erholdt: 1) L. Schwensen.
 2) H. Helm. 3) C. Hertel. 4) C. Varming.
 5) S. Silstrup. 6) B. Aagaard.

2. Renten af det Helt-Pædagogiske Legat for 1851 udgjorde 5 Rbd. 1 Mk.; i Beholdning havde 1 Mk. 10 Sk. Til Disciplen P. Pedersen blev af mig, efter Raadsforsel med Stedets Sognepræst, indkjøbt Bøger for 5 Rbd. 2 Mk. 8 Sk.; i Beholdning have 2 altsaa til dette Aar 2 Sk.

3. Renten for 1852 af det til Skolen skænkede "Kolding Borgeres Legat" udgjorde 20 Rbd., hvorfra endnu blev at drage en liden fra det foregaaende Aars Indtægt skyldig Sum. Herfor blev som sædvanlig indkjøbt Bøger, der uddeelt som Præmier for Flid og Fremgang i mundtligt Foredrag og Sang. Disse Præmier tilkjendtes, den 23de October 1852, for mundtligt Foredrag Disciplene M. Jørgensen, C. Hertel, A. Hertel, A. Borch, for Sang H. Vilstrup.

VIII. Afgangsexamen.

A. 1852.

Det er i Efterretningerne for sidstafvegne Skoleaar angivet, hvilke Disciple der agtede at indstille sig til den i 1852 afholdte Examenens tvende Afdelinger; ligeledes ere Opgaverne til de skriftlige Prøver ved samme der aftrykte. Her skal endnu angives Udfaldet af begge Examenens Afdelinger:

1ste Deel.

Til denne havde anmeldt sig 5 Disciple af VI Kl., af hvilke de tvende efter den skriftlige Prøve traadte tilbage, een

efter fuldendt Hovedexamen ikke fandtes moden til Opflyttelse i VII Kl. men forblev i VI Kl. De to Disciple, som efter Examen opflyttedes i VII Kl., erholdt følgende Specialcharakterer:

	Indst.	Frans.	Geographie.	Naturhistorie.
H. Eiler	tg.	mg.	ug.	mg.
L. Schwensen	g.	g.	mg.	mg.

2den Deel.

De 4 Disciple af VII Kl., som indstillede sig til denne, erholdt følgende Specialcharakterer:

	Udarbejdelse i Proberømsdel.	Latin numerisk	Latin fristilig.	Sihorie.	Orat.	Arithmetik.	Geometrie.	Naturfære.	Geografi.
C. Iversen	g.	mg.	g.	mg.	mg.	ug.	g.	mg.	ug.
L. Sabroe	mg.	ug.	mg.	ug.	ug.	ug.	mg.	g.	—
S. Ingerslev	g.	mg.	g.	ug.	mg.	ug.	mg.	mg.	mg.
S. Mohl	mg.	mg.	g.	mg.	mg.	g.	g.	mg.	—

Resultatet af disse Specialcharakterer i Forbindelse med de dem ved Examen's 1ste Deel tildeelte *) blev, at de alle erholdt

*) For Fuldstændighedens Skyld aftrykkes disse atter her:

	Indst.	Frans.	Religion.	Geographie.	Naturhist.
C. Iversen	mg.	mg.	mg.	ug.	ug.
L. Sabroe	ug.	ug.	mg.	mg.	mg.
S. Ingerslev	g.	mg.	ug.	ug.	ug.
S. Mohl	tg.	mg.	mg.	ug.	mg.

1ste Charakter (Zverfen med 88, Sabroe med 95, Ingerslev med 90, Møhl med 80 Points).

B. 1853.

Til Afgangsexamens 1ste Deel indstille sig 10 Disciple af VI Kl. (een Discipel, **H. Gad**, har efter Overlæg med sine Forældre og mig besluttet ikke at indstille sig til Proven). Til samme Examens 2den Deel indstille sig 5 Disciple af VII Kl. (een Discipel, **C. Nielsen**, som mangler endeel i den lobbefalede Alder, har bestemt sig til ikke at indstille sig).

Examens Udfald vil først kunne meddeles i Efterretningerne for næste Skoleaar; her tilføies endnu Opgaverne til de skriftlige Prover:

Examens 1ste Deel.

Opgave til Oversættelse fra Dansk til Tydsk.

Maximilian den Anden var, omendkjendt ikke den første, dog vel den mildeste og elskværdigste imellem alle Keisere af det habsburgske Huus. I sit Ægteskab med Carl den Femtes ædle Datter avlede han ni Sønner og sex Døtre, og den Kjærlighed, Mildhed og Godhed, som han øvede som Huusfader, virkede*) velsignende ogsaa i alle større Kredse. Ganske anderledes end Carls mørke Søn, Philip den Anden, havde han dannet sig i sin store Dnkels Skole og i tre Aar regjeret Spanien til hans Tilfredshed. Efter sin Tilbagekomst virkede han væsentlig for Afslutningen af Passauer=Forliget, der beroligede Tydskland, og forblev siden i religiøse Anliggender paa den alene rigtige Bei, til hvilken dengang endnu ingen Herster havde hævet sig og selv senere saa faa hævede sig. Ved regelmæssig Inddeling af sin Tid var han stedse Herre over Forretningerne, ved Maadehold i alle Ting stedse Herre over sig selv. Roesværdige Egenstaber, som man hos denne eller hiin Fyrste finder ad-

*) beglücken (velsigne).

skilte eller i eenfædig Overdrivelse eller som Følge af uanselig Bestumning, fremgik af hans inderste Naturs skjønnelige uforstyrrede*) Harmonie. Derfor var han ikke blot retfærdig, men ogsaa mild og høimodig, ikke blot Ven af ædel Alvor, men ogsaa af munter Spøg; derfor gjorde mangeslags Forsøielser hans Flid intet Afbræk**), og han behøvede ikke pædantisk at spille Keiseren og at fremkønstle Værdighed, da han besad et keiserligt Sindelag, der opvækker Kjærlighed og Tillid, fordi det bærer Kjærlighed og Tillid i sig. Maximilian var i alle Ting det fuldkomne Modstykke til sin nærmeste Slægtning, Philip den Anden; hvilken Lykke, hvis han havde levet og hersket saa længe som denne!

Gramens 2den Deel.

Opgave til Oversættelse fra Latin til Dansk.

(Extremo libro tertio Tacitus narravit, Vespasiani duces et copias, ad Cremonam victores, Romam intrasse, Vitellium interfectum esse. Vespasianus ipse nondum in Italiam ex Oriente venerat).

Interfecto Vitellio bellum magis desierat quam pax coeperat. Armati per urbem victores implacabili odio victos consecrabantur, plenæ cædibus viæ, cruenta fora templaque, passim trucidatis, quos fors obtulerat. Mox, augescente licentia, scrutari ac protrahere abditos; si quem procerum habitu et juventute validum¹⁾ conspexerant, obtruncare, nullo militum aut populi discrimine. Quæ sævitia recentibus odiis sanguine explebatur, deinde verterat in avaritiam; nihil usquam secretum aut clausum sinebant, Vitellianos occultari simulantes; initium id perfringendarum domuum vel, si resisteretur, causa cædis; et egentissimus

*) ungekræftet (uforskyrret).

**) Eintrag (Afbræk).

¹⁾ Milites Germanici, e quibus Vitellianus exercitus constabat, fere juvenes robusti erant et proceritate corporum excellabant.

quisque e plebe et pessimi servitiorum ultro dites dominos prodebant; alii ab amicis monstrabantur. Ubique lamenta, conclamationes et forma captæ urbis, adeo ut Othonianorum Vitellianorumque militum invidiosa antea petulantia desideraretur. Duces partium, accendendo civili bello acres, temperandæ victoriæ impares erant. Quippe in turbas²⁾ et discordias pessimo plurima vis, pax et quies bonis artibus indigent. Nomen sedemque Cæsaris Domitianus acceperat, sed, nondum ad negotia intentus, solis voluptatibus filium principis agebat³⁾. Præfectura prætorii⁴⁾ penes Arrium Varum, summa potentiæ in Antonio Primo erat. Is pecuniam familiamque e Vitellii domo quasi prædam Cremonensem rapiebat. Civitas pavida et servitio parata occupari⁵⁾ redeuntem Terracina L. Vitellium cum cohortibus, exstinguique reliqua belli postulabat. Præmissi Ariciam equites, agmen legionum intra Bovillas stetit. Nec cunctatus est Vitellius se et cohortes arbitrio victoris permittere; miles infelicia arma haud minus ira quam metu abjecit. Longus deditorum ordo, sæptus armatis, per urbem incessit, nemo supplici vultu, sed tristes et truces⁶⁾ et adversus plausus et lasciviam insultantis vulgi immobiles⁶⁾.

²⁾ ɔ: ad turbas excitandas.

³⁾ vise sig som Fyrsteføn (give Fyrstefønnen).

⁴⁾ dignitas et locus præfecti prætorii (prætorio).

⁵⁾ præveniri. L. Vitellius, Auli Vitellii imperatoris frater, cum aliquot cohortibus in Campania fuerat et Terracinam ceperat.

⁶⁾ Pluralis numerus refertur ad singulos, qui significantur, quum dicitur "deditorum ordo".

NB. De tilføiede Dphysninger oversættes iffe.

Dpgave til Doversættelse fra Dansk til Latin.

Em Lacedæmonieren Chilo, der, som bekjendt, var een af de syv Mænd, hvem det gamle Grækenland fremfor Andre

har givet Navn af Vise, staaer der hos Gellius, en latinsk Skribent fra det andet Aarhundrede efter Christi Fødsel, en ret net Fortælling. Da Chilo i en hoi Alder laae syg og sølte, at Døden nærmede sig, talte han roligt og blidt med sine Venner, der stode omkring ham, og sagde iblandt Andet, at han stedse havde gjort sig Umage for ikke at gjøre Noget, som han bagefter maatte fortryde, og at han heller ikke nu ængstedes ved Grindringen om sit forte Liv, men at der dog randt ham een Ting i Hu, i hvilken han baade før havde tvivlet og endnu tvivlede, om han havde handlet ret eller ilde. Jeg var engang, sagde han, Dommer med to Andre i en Bens Sag, der angik hans Liv og Belsærd. Jeg indsaae, at efter Loven maatte han fordommes, men dog kunde jeg ikke undlade at ønske, at han paa en eller anden Maade kunde frikjendes. Efter megen Overveielse besluttede jeg da selv stiltiende at fordomme ham ved min Stemme, men overtalte de to Mænd, som dømte med mig, til at frifinde ham. Saaledes troede jeg dengang at fyldestgjøre baade Dommerens og Vennens Pligt; men nu frygter jeg for, at jeg handlet troløst, idet jeg har raadet Andre til at gjøre det, som jeg selv ikke vilde gjøre, fordi det var urigtigt. Vissefyg frygtede Chilo ikke uden Grund; men i dette Spørgsmaal om Benskabets Ret have ogsaa de græske Philosopher fra en senere Tid stundom havt mindre strenge Meninger og troet, at det var tilladt for en Bens Skyld, i det Ringeste i mindre Ting, at afvige lidet fra Pligtens Bei, saasom Peripatetikeren Theophrast, hvem Cicero følger i det lidet Skrift, som bærer Navnet Laelius.

Arithmetisk Opgave.

Om en Uhrstives Midtpunkt dreie sig eensformigen Timeviseren, Minutviseren, Secundviseren, af hvilke den første gjør en Omdreining i 12 Timer, den anden i 1 Time, den tredie i 1 Minut. I det alle tre Visere dække hinanden ved Klokketallet 12, saa spørges: efter hvilken Tids Forløb vil dernæst

Secundviseren første Gang komme til noiagtigen at halvere Vinklen imellem de to andre Visere?

Geometrisk Opgave.

I et Triangel høves given en Side a , Høiden h nedfældt paa samme Side og den Linie f , som forbinder Sidens Midtpunkt med det modstaaende Toppunkt. Heraf skal Trianglet konstrueres, og Formlerne angives til Bestemmelse af de to andre Sider og af Vinklerne.

Exempel: $a = 12'$, $f = 5'$, $h = 3'$.

Opgave til Udarbejdelse i Moderšmaalet.

Ydmyghed som kristelig Dyd; dens Forskjellighed fra Beskedenhed i Almindelighed.

IX. Blandede Efterretninger.

Bed Circulairskrivelse af 10de Jan. d. A. har Ministeriet bestemt som Regel, at der for de Disciple, som efter fuldendt 2den Deel af Afgangsexamen ved de lærde Skoler overgaae til Universitetet og forlade Skolen i Løbet af Juli Maaned, kun bliver at erlægge Skolepenge for den første Maaned af Juli Kvartal, hvorimod for Disciple, som uden at dimiteres til Universitetet udmeldes af Skolen i Løbet af Juli Kvartal, i ethvert Tilfælde bliver at erlægge fulde Skolepenge for hele Kvartalet.

Bed Circulairskrivelse af 25de Febr. d. A. er den i Forordningen af 7de Novbr. 1809 § 127 givne Forskrift bleven indskærpet, at der for enhver lærd Skole skal høves en fuldstændig Fortegnelse over alle samme tilhørende Inventariesager (dertil ogsaa regnet Landfort, Forskrifter o. desl.), og at aarlige Afgang- og Tilgangslistes for sammes Bedkommende fremlægges ved ethvert Skoleregnskab. Disse Fortegnelser, som hvert 5te Aar skulle fornyes, samt de aarlige Afgang- og

Tilgangslisten, der slutte sig til den optagne Hovedfortegnelse, skulle forfattes af Rector. Over Bibliothekerne og de videnskabelige Samlinger blive ligeledes at forfatte Fortegnelser, forsaavidt de ikke allerede ere tilstede (hvilket her er Tilfældet).

Skolen har i Finantsaaret 1852—53 havt følgende Indtægter og Udgifter:

Indtægt.

Renter af Skolens rentebærende Formue...	50 Rbd.	86 Sf.
Jordebogsafgifter i Korn og Penge.....	2256	— 62 —
Af Kolding Kirke	61	— 32 —
Skolecontingenter i Alt	1359	— 16 —
Promotionscontingenter	45	— = —
Erstatning for Tabet af Hartfornsprivilegiet	—	39 —
Tilskud fra den almindelige Skolefond	6000	— = —
Beholdning fra foregaaende Aar	3045	— = —
Summa		12818 Rbd. 43 Sf.

Udgift.

Faste Gager og personligt Tillæg	7600 Rbd.	= Sf.
Timeundervisning og overskydende Antal Timer	709	— 72 —
Pensioner og Understøttelser.....	1366	— 64 —
Tilskud til Bibliotheket og de videnskabelige Samlinger	310	— = —
Bygningers og Inventariums Vedligeholdelse	340	— 79 —
Brændsels- og Belysningsforudenheder ...	197	— 68 —
Skatter og Afgifter	273	— 1 —
Regnskabsføringen	186	— 65 —
Forskjellige Udgifter (Skoleopvartning; Reengjørelse; Porto, Protocoler, Skrivematerialier, Afkrivning; Programmer og Skolehoitideligheder)	344	— 21 —
Extraordinaire Udgifter.....	—	—
Summa		11328 Rbd. 82 Sf.

De offentlige Examina i Kolding

foretages i

I. Afgangseramen.

(I Solennitetssalen.)

(De skriftlige Opgaver ere udarbejdede den 23—25de Juni.)

Onsdagen den 13de Juli.

Kl. 4-6½. VII Kl. A. Latin.

Torsdagen den 14de Juli.

Kl. 8-10½. VI Kl. Lybff.

Kl. 3-5. VII Kl. A. Græff.

Fredeagen den 15de Juli.

Kl. 10-12. VII Kl. A. Naturlære.

Kl. 4-6½. VI Kl. Fransf.

Løvedagen den 16de Juli.

Kl. 11½-12. VII Kl. A. Hebraiff.

Mandagen den 18de Juli.

Kl. 8-10½. VI Kl. Geographie.

Kl. 4-6. VII Kl. A. Historie.

lærde Skole for Aaret 1853

følgende Orden.

II. Skolens Hovedexamen.

(Den 11te og 12te Juli skriftlige Prøver.)

V Kl.s Børelse.

IV Kl.s Børelse.

III Kl.s Børelse.

Onsdagen den 13de Juli.

8-10. VI Kl. Religion.	8-10. III Kl. Natur-	8-10½. VI Kl. Græff.
	historie.	
10½-12¼. IV Kl. Histo-	10½-12½. II Kl. Reli-	
rie og Geographie.	gion.	
3-4. VII Kl. B Historie.	3-5. III Kl. Religion.	3-4. V Kl. Naturhist.

Torsdagen den 14de Juli.

10½-12¼. II Kl. Lydsf.	10½-12½. III Kl. Latin.	10½-11½. V Kl. Mathe-
		matif.
		3-4. I Kl. Historie og
		Geographie.
5-6. V Kl. Religion.	4½-6. IV Kl. Fransf.	4-5. VII Kl. B Hebraiff.

Fredagen den 15de Juli.

	10-12. III Kl. Historie	8-9½. IV Kl. Natur-
	og Geographie.	historie.
3-4. VII Kl. B Natur-	3-5. II Kl. Danff.	3-4. V Kl. Græff.
lære.		

Lørdagen den 16de Juli.

8-10½. VI Kl. Latin.	8-10. II Kl. Fransf.	8-9. V Kl. Historie og
		og Geographie.
10½-11¼. VII Kl. B	10½-12. IV Kl. Lydsf.	10-12. IV Kl. Mathe-
Latin.		matif.
3-5½. VI Kl. Historie.	2½-4. III Kl. Mathe-	3-4. I Kl. Lydsf.
	matif.	4-6. III Kl. Fransf.
	6-7. Musff og Sang.	

Mandagen den 18de Juli.

	8-9½. IV Kl. Religion.
11-12. VII Kl. B Græff.	9½-10½. I Kl. Danff.
3-4. I Kl. Naturhistorie.	3-4. V Kl. Fransf.
5-6. VII Kl. B Religion.	

Tirsdagen den 19de Juli.

Kl. 9-11½. VII Kl. A. Matematik.

Onsdagen den 20de Juli.

Kl. 10½-12. VII Kl. A. Religion.

Kl. 3-5½. VI Kl. Naturhistorie.

Tirsdagen den 19de Juli.

4-6. IV Kl. Latin. 9-10. I Kl. Religion. 8-9. V Kl. Lydst.
 2-4. II Kl. Historie og 3-5½. VI Kl. Mathe-
 Geographie. matif.

Onsdagen den 20de Juli.

8-9. VII Kl. B Ma- 8-9½. IV Kl. Græsk.
 tematif.
 9½-10½. V Kl. Latin. 9½-11½. II Kl. Natur-
 3-5. III Kl. Lydst. historie.

Proven over de til Optagelse i Skolen anmeldte nye Disciple foretages Torsdagen den 21de Juli Kl. 3 Eftermiddag.

Fredagen den 22de Juli, Formiddag Kl. 10, foretages Translocationen.

Underviisningen i det nye Skoleaar begynder Tirsdagen den 23de August Kl. 8 Formiddag.

Til at overvære Examen samt Translocationshøitideligheden indbydes herved Disciplenes Forældre og Børgere, samt Enhver, der interesserer sig for Skolen og for Underviisning overhovedet.

Kolding lærde Skole, den 30te Juni 1853.

C. F. Ingerslev.

Die in der Anlage 1 aufgeführten ...
sind in der Anlage 2 aufgeführt ...

Die in der Anlage 3 aufgeführten ...
sind in der Anlage 4 aufgeführt ...

Die in der Anlage 5 aufgeführten ...
sind in der Anlage 6 aufgeführt ...

Die in der Anlage 7 aufgeführten ...
sind in der Anlage 8 aufgeführt ...

Die in der Anlage 9 aufgeführten ...
sind in der Anlage 10 aufgeführt ...

Die in der Anlage 11 aufgeführten ...
sind in der Anlage 12 aufgeführt ...

Die in der Anlage 13 aufgeführten ...
sind in der Anlage 14 aufgeführt ...

